

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

144

Vragen van het lid **Irrgang** (SP) aan de minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties over *elektronisch stemmen*. (Ingezonden 27 september 2006)

1
Bent u op de hoogte van het rapport «The Machinery of Democracy»¹ over de risico's van elektronisch stemmen?

2
Bent u op de hoogte van de bevindingen van de Ierse commissie voor elektronisch stemmen?²

3
In hoeverre zijn de bevindingen van de rapporten van toepassing op de in Nederland gebruikte stembalies?

4
Bent u bereid om een commissie in te stellen die de risico's van het huidige systeem van elektronisch stemmen in Nederland onderzoekt? Zo neen, waarom niet?

5
Bent u bereid om de papieren controlestem, de zogeheten «papertrail» nog vóór 22 november 2006 in te voeren, zodat fysieke hertelling van de stemmen mogelijk blijft? Zo neen, waarom niet?

6
Bent u bereid om vóór 22 november 2006 ervoor te zorgen dat de Kiesraad toegang heeft tot de broncode van de

gebruikte stembalies zodat te allen tijde inzicht bestaat in de verwerking van de stemmen? Zo neen, waarom niet?

¹ <http://www.brennancenter.org/programs/downloads/Full%20Report.pdf>

² <http://www.cev.ie/html/report/index.htm>

Antwoord

Antwoord van minister **Nicolai** (Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties). (Ontvangen 10 oktober 2006)

1, 2 en 3
Beide rapporten zijn mij bekend. Het rapport «The Machinery of Democracy» is een analyse van de Amerikaanse situatie (juni 2006). De daarin onderzochte stembalies wijken af van de stembalies die in Nederland worden gebruikt. In hoeverre de bevindingen toepasbaar zijn op de Nederlandse situatie zal nog nader onderzocht moeten worden.

De in Nederland gebruikte stembalies zijn zogenaamde stand alone machines die niet in verbinding staan met de buitenwereld en die niet beschikken over voor het publiek toegankelijke externe ingangen. Het rapport van de Commission on Electronic Voting (juli 2006) is opgesteld voor het Ierse parlement. De machine die door de commissie is onderzocht is niet identiek aan de in Nederland gebruikte stembalies,

maar tot op zekere hoogte vergelijkbaar. Het Ierse rapport komt tot de conclusie dat de stembalies op zichzelf geschikt is om bij verkiezingen te gebruiken (op enkele ondergeschikte aanpassingen na). Echter de commissie voorziet problemen met het inzetten van stembalies vanwege de risico's verbonden met de zogenaamde «election managementsoftware» (o.a. de uitslagberekening). De Ierse situatie wijkt hier wezenlijk af van de Nederlandse. In Ierland wordt de uitslag niet in het stemlokaal vastgesteld maar zouden de resultaten elektronisch verzonden moeten worden aan de zogenaamde «returning officers». Dit gebeurt in Nederland niet.

4
Door het ministerie van BZK wordt al langer gewerkt aan een meer substantiële herinrichting van het kiesrecht.¹ In verband hiermee wil ik ook verwijzen naar de aanbeveling van de Raad van Europa over elektronisch stemmen.² Overigens zal ik ook TNO als onafhankelijke keuringsinstelling en de Kiesraad bij dit traject betrekken vanwege hun deskundigheid en onafhankelijk oordeel. Daarnaast zal ik uw suggestie van een onafhankelijke commissie in mijn beraadslagingen meenemen. Zie verder mijn opmerkingen over de lange termijnanalyse in het antwoord op vraag 5 van de leden Szabo, Spies en

Dubbelboer. (kamervragen
2060701050, ingezonden 6 oktober jl)

5

Zie mijn antwoord op vraag 5 van de leden Szabo, Spiess en Dubbelboer (kamervragen 206701050, ingezonden 6 oktober jl.) Voor 22 november is invoering van een paper trail hoe dan ook niet meer te realiseren.

6

De Kiesraad heeft zich tot dusverre niet met de techniek van stemmachines bezig gehouden zodat er geen aanleiding was de broncode aan de Kiesraad te verstrekken.

In het kader van de lange termijnmaatregelen zal onderzocht worden of het wenselijk is de broncode bij de Kiesraad te deponeren, vooralsnog heeft de Kiesraad op dit terrein geen bevoegdheden.

¹ Zie bijvoorbeeld het wetsvoorstel Stemmen in een Willekeurig Stemlokaal, Kamerstukken 30 569, nr. 4.

² Recommendation Rec(2004)11 on legal, operational and technical standards for e-enabled voting). De tekst van deze aanbeveling en het daarop betrekking hebbende toelichtende memorandum werden u toegezonden als bijlage bij de brief van mijn ambtsvoorganger d.d. 11 november 2004, kamerstukken II 2204/05, 29 800 VII, nr. 11.